

ÅRGANG 39 - NR. 1244 - FEBRUAR 2012

PRIS 29,50 KR.

NOTAT

- magasin om demokrati og Europa

Krise og demokrati i EU

Indhold

- 3 Hjælper finanspagten?
- 6 Er finanspagten en vej ud af krisen?
- 8 Grådige græske politikere
- 9 Tæskeholdet, der vælter de valgte
- 11 Hvad vil Tyskland?
- 12 EU's automatiske politiske økonomi
- 13 Anne E. Jensen, MEP
- 14 Søren Søndergaard, MEP
- 14 Skovmands Notater
- 15 Dansk JA, svensk NEJ til finanspagten
- 16 Ny redaktør

NOTAT i marts handler dels om EU's fiskeripolitik, dels om en række almene emner.

Har du lyst til at bidrage med tanker og idéer, så skriv til redaktionen@notat.dk

Leder

Krisen og demokratiet

Aldrig har det været vigtigere at diskutere demokrati end nu, da vi er på vej gennem den største krise siden anden verdenskrig. Som amerikanerne siger: Never waste a good crisis. Kriser skal bruges til forandring, og det gælder ikke mindst i europæisk sammenhæng, hvor behovet for større folkelig inddragelse og hurtig handling skriger til himlen.

Meningsfuld forandring kræver visioner. Man må have en idé om, hvor man vil hen. Ønsker vi et "mulighedernes Europa", der ikke bare åbner sig for kapitalen, men også for almindelige mennesker, må vælgerne have større direkte indflydelse.

Det er fint nok med det såkaldte Borgerinitiativ, hvor man med 1 million underskrifter kan tvinge Kommissionen til at tage et emne op – men det kan kun være begyndelsen, især når vi samtidig ser starten på et "direktorat-EU", styret af Tyskland og Frankrig sammen med to store pengetanke, Den europæiske Centralbank og Den internationale Valutafond. Mere inde i bladet om denne såkaldte Frankfurtergruppe, der blev døbt "tæskeholdet" i det britiske The Spectator.

I en leder i Weekendavisen for nogle uger siden skrev chefredaktøren og antropologen Anne Knudsen, at det ikke er "demokratisk acceptabelt" at præsentere kriseløsninger som dem,

vi blev præsenteret for i december, som om der ikke er noget at vælge imellem. "I et demokrati er der altid noget at vælge imellem; det andet hedder autoritært styre. Og det er dét, der ser ud til at blive EU's fremtid. Hvis man altså ikke passer alvorligt på".

Men kan man forene demokrati og hurtig handling? Ja, svarede Sony Kapoor fra den britisk-baserede tænketank Re-Define på et møde i Danmark forleden – arrangeret af NOTATs moderorganisation, oplysningsforbundet DEO. Ganske vist tager det tid at køre den store demokratiske proces igennem med Kommission, Råd og Parlament. Men, siger han, demokratiet fungerer også gennem uddelegering og ansvar, så der er brug for stærkere, demokratisk udpegede organer til kontrol med banker og finansinstitutioner, - be mandet med folk, der handler ud fra samfundets (og ikke hverken kapitalens eller de siddende magthaveres) interesser. De skal have ret til at gribe ind, men skal til gengæld regelmæssigt stilles til ansvar over for de demokratiske forsamlinger, de er udpeget af.

Men hvor går vejen videre frem: Gennem en endnu stærkere rolle til de 27 (snart 28) regeringer? Gennem et stærkere Europa-Parlament? Eller gennem stærkere europæiske bevægelser? Et første svar på påstanden vil være at få diskussionen i gang – mere spændende, mindre fastlåst.

oaa

Hjælper finanspagten??

– en oversigt for begyndere over den såkaldte løsningsmodel for eurokrisen.

*"Merkozy", det centrale makkerpar i EU
i Youtube-satire over nytårsklassikeren
"Same procedure as last year"*

Merkozy spiller ud

Angela Merkel og Nicolas Sarkozy havde planen klar, da Storbritannien slog bak på topmødet i december: Medlemsstaternes lånelyst skal bremses. Hovedreglen er, at det årlige underskud på de offentlige budgetter skal holdes inden for 3 pct. (af bruttonationalproduktet, BNP) og den samlede offentlige bruttogæld skal tilsvarende holdes inden for en ramme på 60 pct. af BNP. Eurolande, der bryder reglerne, skal straffes.

HOV, det lyder som en rigtig gammel idé?

Rigtigt. Både 3 pct. og 60 pct. kravet var med i Maastricht-traktaten allerede i 1992.

Kun hvis man kunne holde det offentlige budgetunderskud på under 3 pct. af BNP, kunne man blive medlem af euro'en, hed det. Det var ikke mindst Tyskland, der insisterede på den regel, ved den daværende finansminister Theodor Waigel.

Men hvad er det så. FINANSPAGTEN handler om?

Finanspagten er en af mange opstramninger af de underskudsregler, der er knyttet til euro'en. De tre vigtigste punkter er:

- 1. Max ½ pct. i "strukturelt underskud"** Opstrammet variant af 3 pct. reglen, der siger, at underskud, der skyldes konjunktursvingninger ("cyklisk underskud") accepteres op til 3 pct. Resten kaldes det "strukturelle" underskud og må (i gennemsnit over en årrække) højst være på 0,5 pct. af BNP.
- 2. Grundlovskravet** Fru Merkel kræver, at 3 pct. og 60 pct. kravene indskrives i grundloven (eller i "anden tilsvarende lov") i medlemslandene. Baggrunden er, at en fælleseuropæisk ordning ville være forfatningsstridig i Tyskland.
- 3. Skærpede trusler om straf** Man taler om "omvendt flertal". Det betyder, at et forslag fra Kommissionen om bøder til et regelbrydende euroland, er vedtaget automatisk – medmindre der er flertal imod. En række lande forsøger at få denne ordning svækket, heriblandt Frankrig.

Tidligere i 2011 vedtog man en række andre tiltag. Det vigtigste er nok "det europæiske halvår (semester)", der handler om, at Kommissionen i løbet af forårsmånederne skal godkende, at de nøgletal, som regeringerne i de – suveræne – medlemsstater vil lægge til grund for efterårets finanslovsforslag, er "rimelige". Holder de sig ikke inden for de vedtagne rammer, vil det blive påtalt, og det henstilles, at landene ændrer finanslovsforslaget i overensstemmelse hermed.

Men hvad kommer det os ved? Vi stemte nej til Maastricht og fik et forbehold over for euro-reglerne!

Jo, men det ligger i euro-forbeholdet, at vi indgår fuldt og helt i anden fase af "Den økonomiske og monetære union", hvor euro'en udgør tredje fase. Fase II indebærer, at vi har forpligtet os til at følge samme grundlæggende regler for god økonomi som euro-landene – herunder de 3 og de 60 pct.

Altså:

Den grundlæggende antagelse er uændret siden 1992: Hvis medlemsstaterne holder sig inden for 3 pct. af BNP i offentligt underskud og 60 pct. af BNP i samlet offentlig bruttogæld, vil alt være godt!

Men hjælper reglerne overhovedet? Hvad siger erfaringen?

De store lande i eurozonen, inklusive Tyskland og Frankrig brød omgående 3 procent reglen – og ingen er straffet. Straffen skulle besluttes af et flertal af de deltagende lande – og ingen magtede at samle et flertal mod Tyskland og Frankrig.

Spanien holdt sig på dydens vej til krisen kom i 2008, men er alligevel endt i problemer. Grækenland er et kapitel for sig, og det handler om manglende gensidig kontrol: Med hjælp af eksperter fra Goldman Sachs m.fl. sminkede man statens regnskaber.

Italien
Flest lovovertrædelser

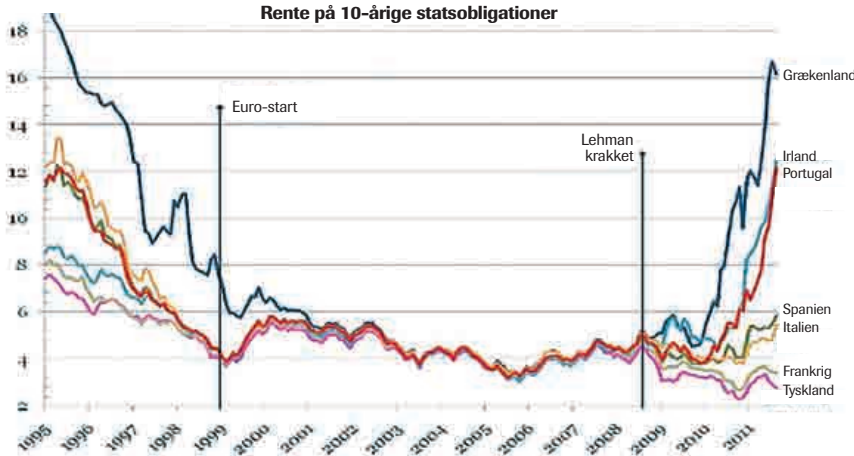
Tyskland
Nr. 1 – den første, der brød reglerne

Frankrig
Regelmæssig lovovertræder

Spanien

Markedet troede på euro'en i 9 år, men ikke længere

De lande, euro-krisen har givet rente-smæk, betalte tilsvarende høje renter FØR euro'en kom til. I de 9 år frem til Lehmann krakket troede markederne på, at Tyskland ville stille sig solidarisk og om nødvendigt garantere alle eurolandes statsgæld. Men det blev et "Nein!" fra fru Merkel – og først derefter kom der bid i krisen.

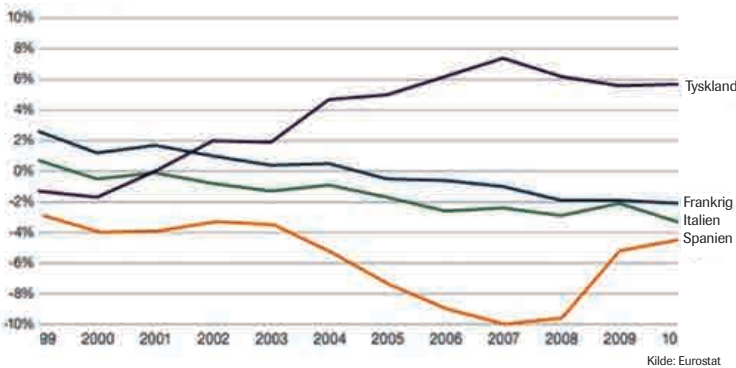

Hvem tjente på alt dette?

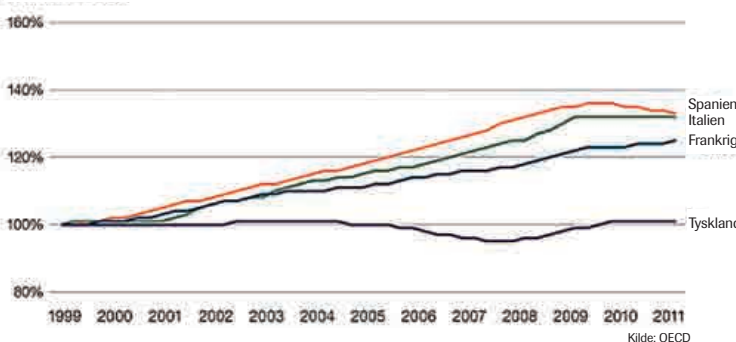

Tyskland!

Handelsunderskud i procent af BNP

Lønomkostninger, 1999 = 100

Tyskland havde fået sig anbragt i den helt rigtige position:

Den kunstigt lave rente, især i Sydeuropa, fik flere til at købe mere – i Tyskland.

Den tyske regering kørte en skrap lønreform igennem i starten af '00-erne, hvad man ikke gjorde i syd.

Så tyske varer var ekstra konkurrencedygtige, og sydeuropæiske ekstra dyre.

EU-landene handler mest med hinanden. Groft sagt, hvad sydeuropæerne tabte på gyngerne, tjente Tyskland på karrusellerne.

Så hvad handler krisen om til syvende og sidst?

Kejserens nye klær?

Handler det om en "Kejserens nye klær" valuta, der kørte fint, så længe markedet troede, Tyskland ville garantere for alle?

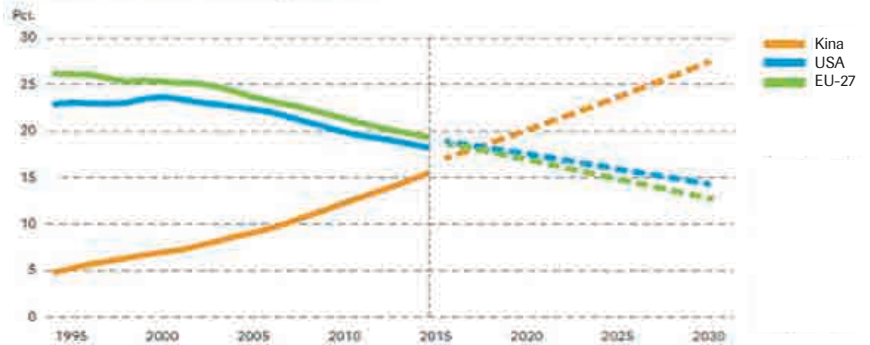

Eller vækst?

Eller handler det om, at der er euro-lande, der kørte friløb, så længe eventyret varede, – mens konkurrenterne ude i verden (Kina, Indien) kom hurtigt ud af krisen? Det er Kina (gult), der stiger frem til 2020 i prognosen herunder, mens USA og Europa falder...

Europas betydning i verdensøkonomien svinder ind

Andel af verdens BNP i købekraftskorrigerede enheder

Der er to forskellige svar:

Skær ned!

... og du er ret sikker på at krisen bliver værre. Det betyder øget arbejdsløshed (arbejdsløsheden er allerede på over 20 pct. i Spanien). Den liberale økonomi siger, at arbejdsløshed sænker lønningerne, indtil økonomien igen er konkurrencedygtig på eksportmarkederne. Erfaringerne siger, at det er en vanskelig operation. At folk vil holde på pengene, så alting går i stå. Og at der vil komme social uro.

Et ekstra problem er, at EU-landenes primære eksportmarkeder i dag

er de andre EU-lande. Det er det, Wall Street Journal har kaldt euro-landenes Münchhausen-problem:

En af de løgnehistorier, den sagnomspundne baron von Münchhausen skal have fortalt, handler om, hvordan han trak sig selv og sin hest op af en mose ved at hive sig selv i hårpisken.

Kick-start!

... og du risikerer finansielt sammenbrud. I EU er låneoptagelsen eksploderet siden 2008, dels på grund af stagnationen, dels fordi arbejdsløshedsunderstøttelse og andre velfærdsforanstaltninger koster.

Øget gæld kan føre til nye angreb fra markederne, fordi investorerne stiller tre spørgsmål:

- Om det enkelte land virkelig kan forrente al den gæld, de optager.
- Om andre lande vil komme det til hjælp (solidaritet).
- Eller om Den europæiske Centralbank får mandat til at hjælpe de nødstedte.

Den sidste mulighed ville være, at man fik en slags europæiske statslån, hvor alle lande hæfter solidarisk (eurobonds). Den mulighed strider imidlertid mod den tyske grundlov og vil formentlig blive kendt ugyldig ved forbundsdomstolen i Karlsruhe.

Som duksedreng i EU-land har Danmark stadig mulighed for at låne – og dermed, som regeringen siger, kick-starte økonomien.

Næste problem bliver, om vi har et Europa i vækst at eksportere til?

Konklusion:

Man er nødt til at stramme i Sydeuropa, men ikke for meget. Euro-reglerne om 3 pct-af-BNP underskud på statsbudgettet og 60 pct-af-BNP i samlet gæld er således kun en halv løsning. Der mangler den anden del, at de lande, der har overskud i samhandlen må mindske ubalancerne og indgå i en solidarisk låneordning. Uden denne anden del af løsningen er det kun få lande som Danmark, der kan kick-starte ny vækst, og det batter ikke meget i en europæisk sammenhæng.

Så måske er det snarere ØMU-reglerne, der skal ændres, så lande med store handelsoverskud, som Tyskland, Holland og Østrig bliver forpligtede til at sætte gang i væksten.

Er finanspagten en vej ud af krisen?

Vil forslaget til en ny finanspagt, med dens fokus på nedskæringer og strammere finansielle regler, kunne redde den økonomiske politik? "Umuligt," siger Nikolaj Villumsen fra Enhedslisten. "Et nødvendigt skridt," mener SF'eren Emilie Turunen. De er dog enige om én ting: Finanssektoren skal bidrage mere til opbygningen i økonomien.

FINANSPAGT. Spørgsmålet om en ny finanspagt deler vandene på venstrefløjen. Nikolaj Villumsen, Europaordfører for Enhedslisten, er ikke i tvivl:

»For mig at se skal aftalen helt forkastes. Den bygger på en borgerlig nedskæringspolitik, og jeg kan ikke se, at den vil gøre noget godt for europæiske forhold på nogen måder. Det er absurd, at vi har en krise, der er skabt af en forkert økonomisk politik, og løsningsforslaget til krisen så er at skrue op for mere af det samme.«

MEP'er for SF og næstformand for den Grønne gruppe i Europa-Parlamentet, Emilie Turunen, er uenig. Hun mener ikke, at aftalen, som den foreligger nu, er perfekt, men den indeholder elementer, der er nødvendige for at komme ud af krisen. Selvom det kan gøre ondt.

»Fokus i aftalen er på konsolideringen af de europæiske finanser. Og der må man være ærlig, også på venstrefløjen, og sige, at det er der også behov for. Umiddelbart ser aftalen ikke ud til at lukke for vækst og investeringsmuligheder, og det er det afgørende for mig.«

OK med to slags underskud

Det store spørgsmål er dog, hvordan man tolker aftalens ordlyd om et strukturelt underskud på max ½ pct., forklarer Emilie Turunen. Hun mener, at reglen om et strukturelt underskud, hvis det vurderes over en årrække på fem til ti år, ikke udelukker et midlertidigt konjunkturbestemt underskud

(det såkaldte "cykliske underskud"), som kan være nødvendigt for at kickstarte et lands økonomi, dvs. at føre ekspansiv finanspolitik. Hun uddyber:

»Min vurdering er, at der er plads til at føre konjunkturbestemt finanspolitik inden for de rammer, som finanspagten giver. Men der skal ikke strammes mere. Og det er vigtigt at slå fast, at hvis ikke strammingerne i finanspagten bliver fulgt op af væksttiltag, vil det på ingen måde løse krisen.«

Demokratiske udfordringer

Emilie Turunen og Nikolaj Villumsen peger begge på, at en ukontrolleret og dereguleret finansiel sektor bærer en stor del af ansvaret for krisen. Og det har store demokratiske konsekvenser.

»Det er sørgeligt at se på. I en situation, hvor den finansielle sektors indflydelse burde blive rullet tilbage, er det i stedet den demokratiske indflydelse, der bliver rullet tilbage,« siger Nikolaj Villumsen.

Emilie Turunen er tilsvarende bekymret for konsekvensen af den manglende åbenhed og demokrati i arbejdet med den nye finanspagt, der i høj grad blev skabt af Merkel og Sarkozy alene bag lukkede døre.

»Med en ny Lissabon-traktat, hvor vi i Europa-Parlamentet i princippet er blevet medlovgiver på næsten alt, har vi i processen omkring denne finanspagt oplevet at blive kørt fuldstændig ud på et sidespor, ligesom de nationale parlamenter. Det er

meget bekymrende og dårligt for demokratiet.«

Det er dog ikke Merkel og Sarkozys skyld, at finanspagten ender med at blive vedtaget som en mellemstatslig aftale, og derfor ikke bliver underlagt EU's normale institutioner, heller ikke Europa-Parlamentets demokratiske kontrol, mener Emilie Turunen.

»Intentionerne var gode nok. Faktisk lagde Merkel op til at lave et konvent og en åben proces, med repræsentanter fra mange dele af samfundet og demokratisk valgte politikere. Men det blev umuligt, da Cameron sagde nej og Storbritannien trak sig fra forhandlingerne. Derefter blev man nødt til at arbejde videre på mellemstatsligt niveau.«

Uansvarlig finanssektor

Et vigtigt bidrag til en løsning på krisen, må ifølge de to politikere være en stærkere regulering af finanssektoren, der efter begges mening har opført sig helt uansvarligt.

Nikolaj Villumsen.

Emilie Turunen foreslår, at man indfører et "miljøprincip", der siger, at den, der har forurennet mest, også skal bidrage mest til oprydningen. Altså at dem, der er skyld i krisen også hjælper mest med at betale regningen.

»Vi må erkende, at den finansielle sektor bærer det tungeste ansvar ved at opbygge nogle meget spekulative produkter, som man faktisk ikke havde kapitaldækning for. Altså må de også bidrage til løsningen. Vi kan ikke igen acceptere en finanssektor, der i den grad løber løbsk, så staten må ind og dække deres underskud, og de selv skummer profitten. En total oprydning og sanering af sektoren må der til. Og det er heldigvis i gang.«

Nikolaj Villumsen er enig, men peger samtidig på, at politikerne i Sydeuropa også selv må bidrage konstruktivt for at løse krisen:

»Grækenland er det land i verden, der bruger næstflest penge på militærbudgettet per indbygger i verden. Og de militære udgifter har man ikke skåret i på trods af krisen. Og i Italien har forskellige regeringsledere undladt at indføre en ejendomsskat, der vil kunne give en masse penge i statskassen fra overklassen. Et stort problem i hele Sydeuropa er, at en stor elite slet ikke betaler skat.«

Løsning 1: Mere solidaritet

Foruden en reguleret finanssektor, konsolideringen af økonomierne i Sydeuropa og

vækstinitiativer, mener Turunen, at vejen ud af krisen er mere åbenhed og demokrati i alle beslutningsprocesser i EU. Det gælder også for statsledere, der må være ærlige over for deres befolkninger og fortælle åbent, om de problemer deres lande står overfor, i stedet for at pege fingre ad hinanden og slå ind på en nationalistisk retorik.

Emilie Turunen nævner de såkaldte euro-obligationer, hvor alle europæiske lande hæfter samlet for deres fælles gæld, som en mulighed for at redde de sydeuropæiske lande fra økonomisk undergang. Desuden mener hun, at de lande der i øjeblikket har mulighed for det, skal i gang med at føre en ekspansiv vækstpolitik, der kan vende den økonomiske nedtur i Europa og på sigt trække Sydeuropa med op.

»Men det kræver solidaritet de europæiske befolkninger imellem og en erkendelse af, at vi i Europa deler et skæbnefællesskab,« siger Emilie Turunen.

Løsning 2: Mere Island

Nikolaj Villumsen er ikke meget for at snakke solidaritet mellem befolkninger, der alle bliver pålagt besparelser og velfærdsforringelser fra oven. Han peger i stedet på Island, som et eksempel, Europa bør lære af:

»Her har man en venstreorienteret regering, der tog over, da krisen var hårdest. Det man gjorde der var, at man gik væk fra

Emilie Turunen.

det flade skattesystem, som den tidligere regering havde indført, og satte skatterne op for de rigeste og for mellemindkomsterne. De har også forøget momsen, men ikke på fødevarer og kultur, da det ville ramme de svageste hårdest. Samtidig har de valgt ikke at smide milliardbeløb efter konkurstruede banker. Og resultatet er, at Island, der var et af de hårdest ramte lande i Europa, nu er ved at være ude af krisen. Det synes jeg som venstreorienteret er en interessant betragtning.«

I øvrigt mener Nikolaj Villumsen, at den nuværende EU-konstruktion bør lukkes ned.

»Det er muligt, at den kan reformeres, men lige nu bekæmper EU alt det, som det lovede at beskytte. Det er de store lande og finanskapitalen, der bestemmer alt, mens de almindelige mennesker betaler regningen,« siger han til NOTAT. ♦

Sammen med Portugal er Grækenland en af den tyske våbenindustri største kunder. Endnu i 2010 var Grækenlands militærbudget (målt i forhold til bruttonationalproduktet) blandt de største i NATO. Det ventes, at en del af den låneudbetaling til den græske regering, der efter planen falder i marts, skal gå til jagerfly i eurofighter-klassen, patruljebåde og fregatter, skriver Hamborg-avisen Die Zeit 11. januar.

Grådige græske politikere

Mens grækerne oplever de vanskeligste økonomiske tider siden 2. Verdenskrig, er de politikere, som bragte dem i den situation, i gang med at tilegne sig endnu flere millioner kroner for, hvad de selv mener, er deres tjeneste i nationens interesser.

I EN TID, hvor det vrimler med tiggere og hjemløse i gaderne, folk sulter i massearbejdsløshed, og skolebørn besvimer i klassen af underernæring, kræver 117 nuværende og tidligere politikere fra de to store partier, socialister og konservative - som på skift har regeret i de sidste årtier - hen ved to millioner kroner hver (ca. 250.000 euro) for deres indsats som parlamentsmedlemmer i de forløbne år.

Til trods for, at landet er underlagt et internationalt overvåget spareprogram for at undgå bankerot, er de 117 gået til retten for hver især at indkassere det ekstra vederlag, som svarer til mere end en gennemsnitsgræker tjener et helt liv.

Det gør de efter selv at have vedtaget en lov, hvorefter parlamentsmedlemmer skal have samme løn som dommere. Deres krav om efterbetaling gælder den tid, der er gået, siden loven trådte i kraft.

Gruppen på 117 rummer 57 nuværende og tidligere parlamentsmedlemmer fra socialisterne og 60 fra de konservative.

Adskillige af dem er kendte og har været ministre. Flere har i forvejen sager vese-rende ved retten og anklager for økonomiske skandaler, som f.eks. den tidligere forsvarsminister Akis Tsochatsopoulos.

Én, Tasos Mandelis, er også dømt for at have modtaget ulovlig støtte fra det tyske Siemens til sin valgkamp. I forvejen er græske parlamentsmedlemmer vellønnede med ca. 70.000 skattefrie kroner om måneden - plus andre økonomiske privilegier i en grad, så det vækker forargelse.

Småpensioner skæres

De 117 politikeres søgsmål for at få endnu flere penge er medvirkende til, at offentligheden stærkt vender sig mod det politiske system, da det netop er de to store partier, socialister og konservative, der står med ansvaret for, at Grækenland i mindst ti år endnu skal leve med svære økonomiske stramninger - der indebærer, at f.eks. småpensioner på 500 kr. om måneden skæres ned til næsten det halve.

Det fremgår af meningsmålingerne, at de to store partier, der tidligere tilsammen fik over 80 pct. af stemmerne, nu sammenlagt har mindre end 35 pct. Til gengæld er der stor fremgang for de venstreorienterede partier med kommunisterne i spidsen.

De mindre partier på venstrefløjnen får tilsammen hen ved 40 pct., men er så stærkt uenige, at de næppe vil kunne samarbejde.

De to store partier, sammen med et mindre højreekstremt nationalistisk parti, der har rødder i det tidligere diktatur, støtter en overgangsregering, ledet af fhv. vicepræsident for Den Europæiske Centralbank, Lukas Papadimos. Den skal sørge for at få vedtaget en ny låneaftale med IMF (Den Internationale Valutafond), EU og Den Europæiske Centralbank i et sidste forsøg på at redde Grækenland fra bankerot. Derefter skal regeringen efter planen føre landet til nyvalg. ♦

FIRE ÅRSAGSVIRKNINGS-
FORTÆLLINGER OM:

Tæskeholdet, der vælter de valgte

EU har et demokratisk problem. Der er for mange spillere til at træffe de nødvendige beslutninger hurtigt nok i forhold til markedet. Det mener i hvert fald en lille europæisk elite, der i efteråret 2011 sammen sætter sig for at gennemføre en række nødvendige beslutninger hurtigt. De har ikke brug for, hvad den danske EU-debattør Marlene Wind nyligt har kaldt "den evindelige rundbordsnak om EU's såkaldt demokratiske underskud".

1. Frankfurtergruppen

Den såkaldte Frankfurtergruppe omtales af det engelske tidsskrift Spectator som 'Europas tæskehold', og de har allerede vist resultater. For nok er det markedet, der har været hovedkraften bag regeringsledernes fald i Italien og Grækenland, men gruppens medlemmer har i høj grad spillet rollen som bødler.

Frankfurtergruppen dannes, da Tysklands kansler Angela Merkel samler en eksklusiv gruppe af EU's valgte og ikke-valgte ledere. Det sker den 19. oktober i Frankfurt, i anledning af, at Mario Draghi overtager posten som direktør for Den Europæiske Centralbank (ECB). To uger senere, ved G20-forhandlingerne i Cannes, bærer de badges med påskriften "GdF" – Groupe de Francfort.

I Merkels tale på mødet, siger hun: »Handlemulighederne og EU-institutionerne har vist sig for komplicerede og

langsomme. Hvis vi skal gribe krisen som en mulighed, må vi være forberedte på at handle ukonventionelt og hurtigt.«

FRANKFURTERGRUPPENS KERNEMEDLEMMER:

Mario Draghi, italiensk nationalbankdirektør, fra 1. nov. 2011 direktør for ECB

Christine Lagarde, ny chef for Den Internationale Valutafond (IMF)

Herman van Rompuy, EU-præsident

José Manuel Barroso, Kommissionsformand

Olli Rehn, EU-kommissær for økonomiske og monetære anliggender

Jean-Claude Juncker, Luxembourgs regeringsleder, formand for Eurogruppen

Nicolas Sarkozy, Frankrigs præsident

Angela Merkel, Tysklands kansler

2. Dødsstødet til Berlusconi

Søndag den 23. oktober, på et pressemøde i Bruxelles, karaktermyrder Merkel og Sarkozy den italienske regeringsleder Silvio Berlusconi. Da de bliver spurgt, om de stadig har tiltro til Berlusconis krisestyring, giver de sig til at frise i kor og får det samlede pressemøde til at bryde ud i latter.

To dage senere giver Italiens afgående nationalbankdirektør Draghi sit bidrag til det offentlige billede af Berlusconi med ordene:

"Italiens særlige udsathed har nationale rødder: statsgældens høje niveau, tvivlen om udsigten til vækst i vores økonomi, og usikkerheden omkring og forsinkelsen af de tiltag, hvormed ubalancerne skal rettes og væksten fremmes."

Under G20-forhandlingerne i Cannes bliver der 3. november afholdt særskilt kri-
... fortsættes

...fortsat

semøde om Italien med bl.a. Merkel, Sarkozy, og Barack Obama, hvor Berlusconi presses for konkrete reformtiltag.

Dagen efter sender kommissær Olli Rehn et brev til Berlusconis finansminister med 39 uklarheder i forhold til italienske reformer, som han kræver afklaret. Brevet bliver senere lækket og offentliggjort i medierne. Renten på Italiens statsobligationer stiger støt.

To afgørende stød følger, fra henholdsvis IMF og ECB.

Forbindelsen til Goldman Sachs

Det er måske et tilfælde, men det ligner en tanke, at så mange af dem, der rekrutteres til nye stillinger i euro-toppen, kommer fra, eller har nære kontakter til, den amerikanske investeringsbank Goldman Sachs.

Samme firma hjalp som rådgiver den græske regering med at sminke statsregnskabstallene, da landet skulle optages i euro'en.

Mario Draghi arbejdede før sin tiltræden som direktør for den italienske nationalbank. Før dette arbejde han som næstformand og administrerende direktør for Goldman Sachs International (2002 – 2005) og før dette for Verdensbanken.

Lukas Papademos arbejdede fra 2002 – 2010 som vicechef for Den europæiske Centralbank. Før dette var han direktør for den græske nationalbank, hvor han dirigerede indførelsen af euro'en – og angiveligt også sminkningen af den græske gæld i tæt samspil med Goldman Sachs.

Mario Monti sad fra 1995 – 2004 som EU-kommissær, først med ansvar for det indre marked, siden for konkurrence. Han har siddet centralt i en række tænketanke og som rådgiver for Coca Cola og investeringsbanken Goldman Sachs.

Under G-20 forhandlingerne bebuder den nye ECB-direktør Draghi den 3. november, at centralbanken ikke kan tvinges til støtteopkøb af italienske statsobligationer. Og fra mandag den 7. november halverer centralbanken støtteopkøbene i forhold til ugen før!

Parallelt med dette presses Berlusconi til at acceptere kontrolbesøg fra IMF, helt på linje med de inspektioner, som Portugal, Irland og Grækenland allerede er underlagt, selvom Italien i modsætning til disse lande ikke har ansøgt om lån fra IMF.

Mellem 3. og 9. november stiger Italiens 10-årige obligationsrente eksplosivt fra 6,19 % til 7,25 % og gennembryder således det loft, som tidligere har udløst redningspakker til Irland, Portugal og Grækenland.

Den 8. november mister Berlusconi sit flertal efter 17 næsten uafbrudte år ved magten. Præsident Napolitano udnævner den tidligere EU-Kommissær Mario Monti som livstidssenator, og mandag den 14. november tiltræder Monti som leder af en ny Italiensk regering bestående af teknokrater.

3. Papandreou skiftes ud

Også Grækenland får ny regering i starten af november.

Det starter med, at Grækenlands regeringsleder George Papandreou mandag den 31. oktober bebuder, at den redningspakke med nedskæringer, som han er blevet enig med EU om, sendes til folkeafstemning i december.

Det medfører en øjeblikkelig 'invitation' til G20-forhandlingerne i Cannes, hvor Merkel og Sarkozy gør klart for Papandreou, at en folkeafstemning reelt bliver en afstemning om græsk euomedlemskab, og at et negativt svar betyder stop for penge fra EU.

Barroso skærper situationen med udmeldingen om, at Papandreou-regeringen bør sættes ud af spillet og erstattes med en samlingsregering ved weekendens slutning, hvis Grækenland ønsker at modtage den næste rate på 8 mia. euro af EU-IMF gældspakken.

Torsdag den 3. november lover Papandreou, at han alligevel ikke vil sende red-

ningspakken til afstemning. Søndag den 9. meddeler han sin tilbagetræden til fordel for Lukas Papademos, tidligere vicechef i Den europæiske Centralbank, der skal lede en national samlingsregering.

Den 21. september taler Barroso ved siden af ny(ud)valgte Papademos, og konstaterer, at eurozonens krise er så alvorlig, at der ikke længere er tid til "politiske lege".

4. Læren fra Sócrates' endelig

Allerede før Frankfurtergruppens opståen er ECB involveret i et regeringsskifte med ukonventionelle midler. Antonio de Sousa, chefen for Portugals bankforbund, hævder nemlig, at han i marts 2011 får klare instruktioner fra både Den Europæiske Centralbank og Portugals Nationalbank om at stoppe opkøb af portugisiske statsobligationer. Dette i en tid, hvor Portugal i høj grad har behov for støtteopkøb, idet renten på statsobligationerne er stigende.

Støtteopkøbene skulle stoppe renteflugten, reducere Portugals samlede gældsbyrde, og gøre det lettere for Portugal at få nye lån.

Men samtlige portugisiske banker annoncerer i marts 2011, at de stopper deres opkøb af portugisiske statsobligationer, medmindre ministerpræsident José Sócrates vælger at tage den redningspakke fra IMF og EU, som han indtil da har kæmpet hårdt for at undgå, idet redningspakken ledsages af hårde nedskæringskrav.

Uden bankernes støtte må Sócrates ansøge om hjælpen. Han bliver som forventet nedstemt, da han prøver at få sparekravene igennem parlamentet, hvor efter hans mindretalsregering øjeblikkeligt falder. Den konservative regering, der tager over efter ham i juni, gennemfører efterfølgende strengere nedskæringer end dem, de netop har nedstemt. ♦

Den irske regerings fald i september 2010 fulgte også i hælene på en redningspakke med tilhørende nedskæringer. Også i Irlands tilfælde blev regeringen presset til at acceptere redningspakken.

Er Euroen historie?

Debatmøde med professorerne Jesper Jespersen og Uffe Østergaard

Torsdag den 9. februar, kl. 19-21
Kulturstaldene, Forsamlingshuset,
Halmtorvet 13 C, København V

Euroen er kastet ud i en krise, der truer dens overlevelse. Er den fælles valuta på vej til at blive historie? Eller er der gode argumenter for at fortsætte ØMU-samarbejdet? De to professorer har hver sin tilgang til spørgsmålet.

Pris: 50 kr. inkl. kaffe, studerende 20 kr.

TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

” VI CITERER...

Anne E. Jensen, MEP for Venstre, skriver i sit nyhedsbrev om Europa-Parlamentets rolle i arbejdet med den ny finanspagt:

Det er meget begrænset, hvilken magt Parlamentet har i den sag... Mange medlemmer udtrykte frustration over udviklingen (på et møde, red.) – primært at så meget efterhånden besluttes mellemstatsligt, hvor Merkel og Sarkozy bliver enige om et eller andet, og så skal alle andre bare sige ja og amen. Det er ikke det Europa vi ønsker os.

Hvad vil Tyskland?

Tyskland har brug for EU, siger Lykke Friis, venstrepolitiker, EU-forsker og tysklandskender, i dette interview. Det handler om angst, eksport og normalisering.

Der er næppe nogen tvivl om, at det er Tyskland og forbundskansler Angela Merkel som sætter dagsordenen i EU. Men hvad er drivkraften bag den tyske politik?

»Euro'en er tyskernes hjerteblod, for det er fundamentet i samarbejdet, kittet, som holder det hele sammen. Hvis euro'en ryger, så ryger hele EU-samarbejdet og så vil man opleve en angst for at Tyskland går selv,« svarer Lykke Friis, tidligere klimaminister, prorektor og europapolitisk chef hos Dansk Industri.

Men euro'en var jo ikke en tysk opfindelse fra start, det var en fransk?

»Det er rigtigt, men tyskerne ved godt, at det var prisen for en tysk genforening. Uden euro'en vil Tyskland ikke være indbundet i EU, og så vil angsten for Tyskland i Europa blusse op igen.

Tyskland har også en økonomisk interesse i euro'en, for hvis den blev opløst, og landene begyndte at devaluere, så ville det gå ud over den tyske eksport. Euro'en har været en tysk økonomisk gevinst«.

Hvad er den tyske model for EU?

»Egentlig er det meget simpelt: Den tyske model er, at EU skal spille efter de samme regler som Tyskland selv har gjort, og det er jo noget, som går tilbage til Weimarrepublikken i 1920'erne. Man betoner Budgetdisciplin med stort B. Det lidt ironiske i den sammenhæng er, at Tyskland var blandt de lande som var med til at bryde euroreglerne, under Gerhard Schröder.«

Men hvis alle lande opførte sig som Tyskland i EU, havde Tyskland jo færre at eksportere til! Er det et argument, som man har forståelse for i Tyskland?

»Man kan ikke skabe økonomisk vækst på klos, for så kommer spørgsmålet om, hvem der skal betale i sidste ende. Man skal huske på, at det Tyskland, vi ser i dag, er et andet og meget mere globalt land end i 1989, da muren faldt. Hvis nu Kina er vort store marked i dag, hvorfor skal vi så finansiere markedsefterspørgslen i Grækenland? Sådan spørger mange i Tyskland i dag.«

Lykke Friis.

Det normaliserede Tyskland

Hvad er det, Tyskland vil opnå med Finansaftalen?

»Sikre sig spilleregler, som forhindrer, at man bruger flere penge, end man har, og at der er sanktioner, hvis det sker alligevel.«

Mange frygter, at det er et skridt i retning af den store føderale vision om en Europastat?

»Nej, den er det slut med i tysk politik, den fik allerede Helmut Kohl lagt afstand til. Det nye er, at Angela Merkel har vendt sig væk fra Kommissionen, og søger støtte i Det Europæiske Råd, og at hun taler om at opbygge parallelle institutioner.«

Kan man sige, at Tyskland opfører sig som en hvilken som helst stor nation, der vil fremme egne interesser?

...fortsættes

...fortsat

»Man kan sige, at Tyskland er blevet normaliseret. Det ser man på tyske krav om stemmeret i EU i forhold til befolkningstal. Man ser det i angsten for at blive påtvunget en økonomisk politik, som man ikke ønsker. Og man kan se det på, hvordan man varetager sine almindelige, nationale interesser i EFSF (den midlertidige støttefond til gældsramte EU-lande. red.).«

Fransk over for tysk vision

Mens det "normaliserede" Tyskland vil bruge EU's institutioner for at fremme sine nationale interesser, går Frankrig efter et eurosamarbejde i en mindre kreds:

»Tyskland ser helst, at man kan forene alle de 27 EU-lande i en fælles traktat. Frankrig har et andet udgangspunkt, fordi Frankrig fylder mere i en gruppe med 17 end i en gruppe med 27 lande.«

Hvad kan man sige om den folkelige tyske opbakning til den politik, som regeringen fører?

»Der har været betydelig kritik af Merkel for ikke at have reageret hurtigt nok. Kohl var ude at sige: "Du ødelægger mit Europa." Der er mange, som er bekymret for, om EU udvikler sig til en transferunion (overførselsunion, red.), hvor det er tyskerne, som betaler.«

Men hidtil har Tyskland jo ikke rigtigt betalt noget. Man har stillet lånegarantier, men ikke betalt?

»Indtrykket i den offentlige debat er, at det er Tyskland, som betaler. Og det kan jo også blive tilfældet i sidste ende. Det er lige som herhjemme, hvor danske lånegarantier til lån fra Den internationale Valutafond straks bliver udlagt som var det udbetalinger,« siger Lykke Friis. ♦

Hvad er bankernes rolle i krisen?

Debatmøde med Lars Pehrson

Torsdag den 23. februar, kl. 17-18.30
Kulturstaldene, Forsamlingshuset,
Halmtorvet 13 C, København V

EU er i dyb økonomisk krise. Hvad skal der til for at undgå nye kriser? Hvordan har bankernes rolle i samfundet ændret sig de sidste 20-30 år? Hvilket ansvar har bankerne for krisen? Hvad kan man gøre for at undgå nye kriser? Lars Pehrson er stifter og direktør i Merkur Andelskasse.

Pris: 50 kr. inkl. kaffe, studerende 20 kr.

TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

EU's automatiske, politiske økonomi

Finanspagten - EU's nye strammerregler for eurolandene og andre interesserede (Danmark) - handler om at erstatte politiske beslutninger med "automatiske korrektionsmekanismer." De nationale politikere får mindre at skulle have sagt. De europæiske parlamentarikere må se på fra sidelinjen.

Bundlinjen er simpel nok: Landene skal som hovedregel have et statsbudget i balance eller i overskud. Den "strukturelle balance" i statens udgifter må ikke udvise et underskud på mere end 0,5 procent af bruttonationalproduktet, BNP.

Dette krav skal skrives ind i de deltagende landes love på en "permanent måde", helst i deres forfatninger. Hvis der alligevel rokkes ved budgetbalancen, skal "automatiske korrektionsmekanismer" sørge for at skatterne sættes op, eller udgifterne sættes ned.

Men så holder det simple også op

De ny strammerregler, som skiftevis bliver kaldt finansaftale, finanspolitisk pagt og finanstraktat, indeholder flere definitionsproblemer. Der skal tages hensyn til alle sider, bl.a. til den danske Nordsøolie.

- * Kravet om balance på budgettet kan fraviges i tilfælde af "usædvanlige hændelser uden for de deltagende landes kontrol" eller i perioder med "alvorlig økonomisk nedgang." Her er der god plads til politiske fortolkninger.
- * Det som skal overholdes - selve krumtappen i aftalen - blev først kaldt for "strukturelt underskud", og derefter for "strukturel balance". Muligvis er elastik-

” Definitionsproblemerne er blevet forhandlet i en stor, men forholdsvis lukket og ukendt kreds med op mod 100 deltagere i Bruxelles.

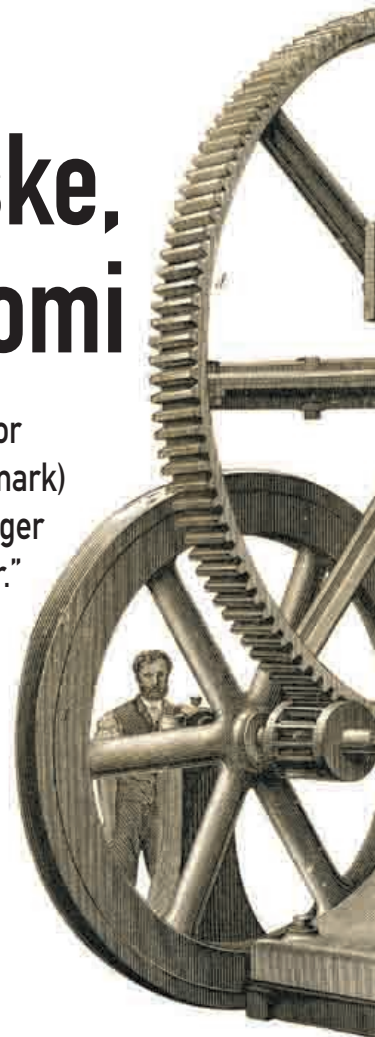
ken nu så lang, at man kan tage hensyn til, at den danske stats indtægter fra Nordsøolien og beskatningen af pensionsfonde kan svinge betragteligt fra år til år.

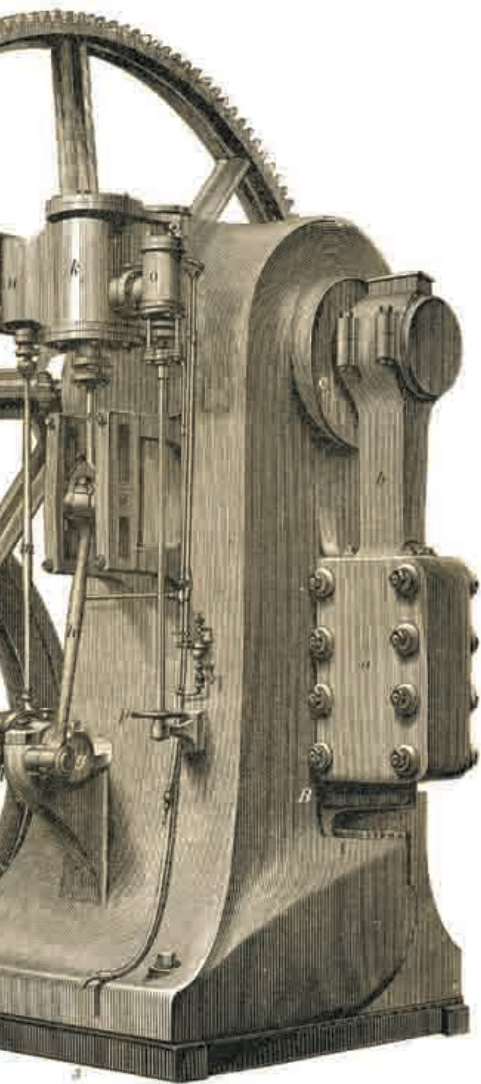
- * Kravet om en gældsbremse i landenes forfatninger, eller tilsvarende, er som nævnt blevet blødt op til et krav om gældsbremse i "national lov af permanent karakter", hvad det så end er. Det vil i hvert fald gøre det lettere for den danske regering at tilslutte sig aftalen, hvis altså SF ikke gør vrøvl. Og det gør det lettere at undgå folkeafstemninger i medlemslande, der har regler om den slags.

Det lukkede forum

Definitionsproblemerne er blevet forhandlet i en stor, men forholdsvis lukket og ukendt kreds med op mod 100 deltagere i Bruxelles - ledende embedsmænd fra medlemslandes hovedstæder.

Briterne, som i forvejen har sagt nej til aftalen, deltager alene som observatører. Det samme gælder de fire medlemmer af Europa-Parlamentet Elmer Brok (tysk kristdemokrat), Guy Verhofstadt (belgisk liberal), Roberto Gualtieri (italiensk socialist) og Daniel Cohn-Bendit (fransk grøn).

” Parlamentet skal ikke rigtig noget, andet end at blive inviteret til diskussionsmøder sammen med udvalg fra nationale parlamenter.

Derudover er der deltagere fra Kommissionen, Centralbanken (ECB), ministerrådets sekretariat og fra sekretariatet under EU's topmødeformand Herman Van Rompuy.

Den formelle ramme er Eurogroup Working Group, – en arbejdsgruppe under ministerrådet i Bruxelles, som normalt forbereder møderne mellem eurolandenes finansministre, nu i udvidet udgave.

Hybrid konstruktion

Det hører med til billedet, at det er formanden for EU's topmøder, EU's "næsten-præsident", Herman Van Rompuy, som formelt set er jordemor for noget, som blev undfanget af den tyske kansler Angela Merkel og Frankrigs præsident Nicolas Sarkozy.

Forvirret? Det er der al mulig grund til. Aftalen eller finanspagten eller traktaten er i sig selv en slags hybridkonstruktion.

Bruxellesavisen European Voice kalder den en "ikke-traktat" lavet af en "ikke-arbejdsgruppe". I en note til Europaudvalget skriver folketingets EU-konsulent, at "Aftalen kommer så tæt som muligt på at være en traktatændring, uden at være det".

Men uanset om man mener, aftalen er genial, blot nødvendig eller dybt forkastelig, så er der nogle grundlæggende problemer at holde øje med, også i det tilfælde, at der foreligger en endelig tekst, når dette nummer af NOTAT bliver læst.

Hvad er det vi taler om?

Formelt set en mellemstatslig aftale indgået af et antal EU-lande, men udenom det EU-retslige rammeverk. Det er ikke en ændring af den gældende traktat – endnu.

Der står i aftalen, at finanspagten skal skrives ind i EU-traktaten "med tiden"... ? Ja, det vil man prøve på. Men det kræver, at alle medlemslande er med på idéen til den tid, også briterne. Og en sådan traktatændring kan føre til krav om folkeafstemninger.

Har aftalen ingen indvirkning på EU's institutioner?

Jo, Kommissionen skal udarbejde en "automatisk korrektionsmekanisme", som landene skal indføre, så Kommissionen bedre kan overvåge og godkende "strukture reformer" og finanslove i lande med for stort budgetunderskud. Kommissionen får også en rolle i de situationer, hvor et land ønsker at melde et andet til Domstolen for ikke at følge aftalen.

Domstolen skal vurdere, om et land har opfyldt kravet om at indføre en gældsbræmme på den rigtige måde, hvis et andet land – og eventuelt Kommissionen – mener, det ikke er tilfældet.

Parlamentet skal ikke rigtig noget, andet end at blive inviteret til diskussionsmøder sammen med udvalg fra nationale parlamenter.

Nogen problemer med det?

Set fra Kommissionen og Parlamentet: Ja, de to EU-institutioner bliver skubbet til side. Parlamentets indflydelse bliver tæt på nul.

Et andet aspekt er, at EU's regler for aktindsigt, som per definition gælder for institutionerne, ikke bliver til nogen større hjælp for dem, der måtte have interesse i at følge finansaftalens sindrige mekanik. ♦

Af
Anne E. Jensen,
MEP (V)

EU i en brydningstid

Det er gennem kriser, at EU-samarbejdet ændrer karakter. For tiden er det den presserende gældskrise, der viser tænder og sætter sine spor på EU's økonomi, men også på EU's måde at træffe beslutninger på.

Beslutningerne om, hvordan EU's økonomiske vanskeligheder skal løses, er rykket ud af EU's mødelokaler og flyttet til Berlin og Paris. Den tysk-franske akse med Merkel og Sarkozy – efterhånden bedre kendt som "Merkozy" – har i den grad formået at erobre den økonomiske dagsorden i EU. Den tysk-franske akse har også været styrende for arbejdet internt i Det Europæiske Råd, som har haft krisetopmøde på krisetopmøde de seneste to år.

Faren ved denne fremgangsmåde er imidlertid, at EU's formelle spilleregler risikerer at blive sat ud af spil. Som lille land har vi ingen interesse i, at disse fælles spilleregler svækkes. Små lande som Danmark kan meget let blive klemte, når de "store elefanter" rykker frem på banen. Det er derfor vigtigt hele tiden at understrege betydningen af Kommissionens rolle, og at vi skal løse EU's problemer i fællesskab.

Gældsproblemerne har ligeledes trukket overskrifter og ført til store omvæltninger på regeringsplan i flere EU-lande. I Italien og Grækenland blev der indsat nye teknokratiske ledere i håb om, at de vil få større succes med at løse landenes gældsproblemer. De skal gennemføre hårdt tiltrængte strukturelle reformer, som ECB, IMF og Kommissionen (den såkaldte Trojka) stiller krav om, til gengæld for økonomiske hjælpepakker.

De nye ledere, som er blevet sat i spidsen for redningsprocessen, er tidligere topfolk i EU og IMF, Monti i Italien og Papademos i Grækenland. En del kritikere har peget på, at demokratiet hermed er blevet svækket, fordi krav fra Trojkaen fik indflydelse på, hvem der kom til at lede landene, og hvad der skulle ske rent politisk.

De demokratiske processer skal naturligvis respekteres – ingen tvivl om det. Derfor skal det også fremhæves, at regeringerne er blevet indsat efter de nationale parlamenters godkendelse. Men EU befinder sig ved en skillevej, der kræver stort mod fra centrale politikere, hvis vi skal fortsætte ad en samlet vej for alle lande, og ikke et delt EU.

Af
Søren Søndergaard,
MEP (N)

Nej til finans-traktaten

I disse uger diskuteres en ny finans-traktat. Formålet er angiveligt at overvinde den dybe krise i euro-konstruktionen ved at berolige "markederne". I dag er den højeste dommer jo ikke befolkningerne, men derimod disse mystiske "markeder", som agerer i dybeste hemmelighed og stort set uden kontrol.

Finans-traktatens middel til at berolige "markederne" er, at tvinge landene i EU til at skære ned på de offentlige udgifter, til at forhøje pensionsalderen og til at skære ned i lønnen.

Denne politik er ikke ny. Den fremgik også af Europluspagten og en række direktiver (den såkaldte "sixpack"), som blev vedtaget sidste år. Og grundlæggende fremgår den af selve Lissabon-traktaten, som på det økonomiske område er en kombination af liberalistisk markedsfundamentalisme og tysk sparsommelighed.

Det er muligt, at denne politik i sidste ende formår at berolige "markederne" om, at der er gode penge at tjene. Men prisen vil blive betalt af almindelige lønmodtagere, som vil miste deres job, få forringet deres købekraft og se sundhedsvæsenet og andre offentlige velfærdsordninger bombet årtier tilbage.

Er der virkelig ikke en anden vej ud af krisen? Det fik man ellers indtryk af i efterårets valgkamp i Danmark, hvor den nye regering ikke mindst blev valgt på at ville investere os ud af krisen i stedet for at spare os ud af krisen.

Men på EU-plan er denne politik forbudt. Her betyder euro-konstruktionens økonomiske spændetrøje, at der kun er plads til at skære ned. Det havde Helle Thorning da også forstået, da hun den 1. januar overtog det roterende EU-formandskab:

"Det gælder udelukkede om at redde euro'en. Så længe vi ikke har styr på euro'en, så er der ikke plads til noget som helst andet i den europæiske økonomi", sagde hun i en artikel i Politiken under overskriften: "Først redder vi euro'en, så taler vi vækst".

Nu skal man jo ikke være professor i atomfysik for at gennemskue, at hvis alle EU-lande skærer ned, så vil resultatet – i hvert fald i første omgang – blive øget arbejdsløshed. Forbruget vil gå ned, og det samme vil samhandlen mellem EU-landene. Krisen vil kort sagt uddybes.

Hvis det skal undgås, er der brug for et oprør mod EU's økonomiske diktater. Det kan passende starte med at sige nej til den nye finanspagt.

SKOVMANDS NOTATER

14. DECEMBER - 13. JANUAR

EU er vigtigere end svinene

10. januar. Ifølge Jyllands-Posten i dag har EU-Domstolen umiddelbart før jul afsagt en dom, som erklærer, at det danske krav om en inspektionshøjde på mindst 1 meter på de lastbiler, som transporterer svin, er ulovligt.

Domstolen siger, at man skal »følge de normer og regler, som de øvrige lande har indført på området«. Og ingen andre EU-lande har så skrappe regler som Danmark.

Professor i selskabsret ved Aalborg Universitet, Erik Werlauff, der har hjulpet svineproducenterne med at vinde over den danske stat, siger i artiklen »EU-dom sænker danske særregler«, at dommen på mange andre områder vil gøre det svært for Danmark at have særlige regler.

Ja, Domstolen er tilsyneladende ligeglad med, hvordan svinene har det. Alle regler, der står i vejen for det forenede EU, skal fjernes.

Krav om færre licitationer

4. januar. EU kræver i dag, at alle offentlige opgaver på over 1,5 million kroner skal sendes i udbud i hele EU. Det koster kommuner og regioner store beløb – uden at de får noget ud af det. I praksis kommer der nemlig kun tilbud fra danske virksomheder.

Kommunernes Landsforening og Danske Regioner kræver nu, at Danmark arbejder for, at grænsen for EU-licitationerne sættes til 1 million euro eller 7,5 millioner kroner.

AARHUS:

Er EU på vej ud af krisen?

Debatmøde med Derek Beach

Onsdag den 22. februar, kl. 17-18.30
Folkeoplysningens Hus, lokale 2.03,
Indgang B, Vesterallé 8, Aarhus C

Hvad er årsagerne til krisen? Hvordan kommer vi ud af krisen? Byder europagten på brugbare løsninger? Derek Beach er lektor og forsker i EU og mener debatten i for høj grad har den tyske vinkel på krisen, om overforbrug og besparelser.

Pris: 50 kr. inkl. kaffe, studerende 20 kr.

TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

Ja, kravet om EU-licitationer på små områder er idiotisk. Men hvor har kommunernes organisationer dog været længe om at finde ud af det.

Kejserens nye klæder

2. januar. Liberal Alliances leder, Anders Samuelsen, tager klart afstand fra Finanspagten og opfordrer i det hele taget til, at Danmark holder sig så langt fra den hårdt ramte euro som muligt. Det sker i et interview i Politiken.

»Vi er det første klassiske borgerlige parti, der nu går væk fra den der Uffe Ellemannske tænkning, hvor bare der stod EU foran, så skulle vi uanset indholdet være positive. Det er noget nyt i dansk politik, men jeg tror, at det er rart for rigtig mange mennesker at opleve, at nogen tør sige fra – som den lille dreng i kejserens nye klæder,« siger han til bladet.

Russisk gasledning vinder

29. december. For at slippe for at sende naturgas gennem Ukraine har russerne anlagt den meget omtalte undersøiske gasledning – Nord Stream – under Østersøen til Tyskland. Og nu er de godt på vej til at etablere en lignende gasledning under Sortehavet til Bulgarien.

Ifølge Financial Times har Tyrkiet nu sagt ja til, at ledningen kan anlægges gennem de områder, som støder op til landet. Det giver ledningen – South Stream – et klart forspring for den Nabucco-rørledning, som EU ønsker at få etableret fra Centralasien gennem Tyrkiet til Østrig – for at blive fri for at være afhængig af Rusland.

Rørledningen vil kunne transportere op til 63 milliarder kubikmeter naturgas om året, svarende til 63 millioner tons olie. Den er dermed lidt større end ledningen under Østersøen, som kan transportere 55 milliarder kubikmeter. Nabucco vil kun transportere 32 milliarder kubikmeter.

Russerne er interesserede i at sælge gasen, og vi er interesserede i at købe den. Derfor skal vi være glade for, at russerne bruger så mange penge på at sende gas til os. Men Kommissionen betragter åbenbart stadig Rusland som en fjende.

Nyrup kritiserer finanspagten

19. december. »Det her er ikke mit Europa«. Under denne overskrift kritiserer tidligere statsminister Poul Nyrup Rasmussen finanspagten i Politiken. Han betegner den som en ensidig økonomisk politik, der gennemføres uden om EU's institutioner og uden en åben, folkelig debat. Angela Merkels og Nicolas Sarkozys politik vil efter hans mening gøre krisen endnu værre, fordi den forhindrer offentlige investeringer og jobskabelse.

Ja, nu mangler vi bare at se, at regeringen bliver klar over, at finanspagten er en dårlig idé.

Dansk JA, svensk NEJ til finanspagten

Hvis der er to, der ikke står sammen i europæisk politik, så er det svensk og dansk fagbevægelse. Svenskerne siger nej til finansaftalen. Danskerne stoler på løfter fra den tidligere regering.

UENIGHED. I Sverige opfordrer LO og funktionærernes organisation TCO til, at regeringen og Riksdagen holder Sverige udenfor finanspagten: "Aftalen vil indebære en overføring af magt på europæisk niveau og begrænse mulighederne for at føre en offensiv national velfærdspolitik", skrev LO's og TCO's formænd, Wanja Lundby-Wedin og Eva Nordmark, i et åbent brev til de svenske politikere efter EU's decembertopmøde i Bruxelles, hvor finanspagten blev til.

»Rent praktisk har sanktionerne i aftalen ikke nogen direkte indvirkning på os her og nu, men principielt kan den få en enorm betydning for demokratiet. Hvem ved, hvordan det politiske landskab ser ud om fem eller ti år? Vi vil ikke have europæisk indblanding i lønpolitikken. Punktum! Det gælder, selv om risikoen lige nu er teoretisk,« siger den svenske LO-jurist Claes-Mikael Jonsson til NOTAT.

” Finanspolitikken er ved at ryge ud af legitime demokratiske institutioner til fordel for et overstatsligt teknokrati.

Svensk LO om finanspagten

Løfter fra Løkke – ”sådan som man nu kan få det”

Marie-Louise Knuppert, international sekretær i dansk LO, siger, at der også i Danmark har været bekymring for EU-indblanding i overenskomstforhandlingerne, men:

»Vi havde en diskussion med den daværende borgerlige regering, da euro-

pluspagten (en frivillig aftale mellem 23 EU-lande om budgetkontrol, red.) kom sidste år. Den endte med, at vi fik garantier for, at vores overenskomsts system ikke ville blive påvirket, og jeg går ud fra at en socialdemokratisk ledet regering har den samme holdning.«

Bente Sorgenfrey, formand for FTF: »Vi bakkede op om, at Danmark skulle deltage i Europluspagten. Jeg tog kontakt til den daværende statsminister Lars Løkke Rasmussen og fik garantier – som man nu kan få det – for at deltagelse ikke ville påvirke den danske løndannelse eller pensionsforhold.«

Og når der nu kommer en finanstraktat?

».. så er vi meget opmærksomme på, om der bliver indsnævring på vores områder, og hvilken betydning de kan få for at føre finanspolitik. Her hører jeg vores nye statsminister sige, at finanstraktaten ikke vil få indvirkning på regeringens politik.«

Stabilitet og folkestyre

Begge de danske hovedorganisationer taler om stabilitet som en væsentlig grund til at tilslutte sig aftalen:

»EU's langsigtede økonomiske stabilitet er af afgørende betydning for dansk beskæftigelse. Desuden er den danske krone – modsat den svenske – knyttet til euro'en. Udviklingen i eurozonen har direkte indflydelse på dansk økonomi. Derudover er Danmark en lille økonomi, der er langt mere afhængig af omverdenen end for eksempel Storbritannien,« siger LO's Marie-Louise Knuppert.

De demokratiske argumenter fylder

mindre på denne side af Sundet. I svensk LO beskriver Claes-Mikael Jonsson finansaftalen som et skråplan:

»Finanspolitikken er ved at ryge ud af legitime demokratiske institutioner til fordel for et overstatsligt teknokrati. Det nationale demokrati udhules, men bliver ikke erstattet af noget nyt, overstatsligt demokrati. Hvis finanspagten bliver til virkelighed, er der grund til at spørge, hvad der bliver tilbage af folkestyret,« siger han.

”Jeg er ikke bekymret”

Dansk LO har en anden vurdering. Forelagt de svenske argumenter siger Marie-Louise Knuppert:

»Hvis man er bekymret ud fra et demokratisk aspekt, som Claes-Mikael (Jonsson) er, så handler det om at demokratisere udviklingen i Europa.«

Men denne her mellemstatslige aftale giver jo netop ingen indflydelse til valgte politikere?

»I det omfang du har et godt trepartsforhold i et medlemsland – og det har vi – så er jeg ikke så bekymret.«

Men hvordan kan de faglige organisationer i to så nære lande som Danmark og Sverige se så forskelligt på tingene? Bente Sorgenfrey fra FTF svarer:

»Det er noget, jeg har diskuteret både med Eva (Nordmark - formand for TCO) og Wanja (Lundby-Wedin, formand for svensk LO), og jeg er enig i, at det kan være svært at forstå, at der er de forskelle. Men nu har vi jo fået en centrum-venstre regering, og det giver os lidt flere håndtag at dreje på.« ♦

” EU's langsigtede økonomiske stabilitet er af afgørende betydning for dansk beskæftigelse..

Dansk LO om finanspagten

EU-journalist uden grænser

NOTAT har fået ny redaktør. Den garvede EU-journalist Ole Aabenhus har fra årsskiftet overtaget ansvaret for at levere kritisk journalistik om EU og demokratiet.

BEVÆGELIGT MÅL. Han har skrevet bøger om Kina og Japan, arbejdet med ulandsprojekter, været DR's korrespondent i Bruxelles – og så har han på det nærmeste opfundet en ny journalistisk genre: Den regionale EU-journalistik. Nu overtager han roret på magasinet NOTAT fra undertegnede.

Filip Schwartz Kirkegaard, der har overtaget Oles arbejde med den borgernære journalistik for Region Sjællands kontor i Bruxelles, har naturligvis fået stillet spørgsmålet: Hvem er ham Ole Aabenhus?

»Han er en, der aldrig stopper. Jeg håber, at jeg bliver ligesom Ole, når jeg engang bliver 70. Han kunne godt tillade sig bare at læne sig tilbage og klare tingene på rutinen, men han forsøger hele tiden at finde nye og smartere måder at gøre tingene på.«

Ole Aabenhus startede Zealand Denmark's nyhedsside "Sjælland EU Nyt" og har høstet mange roser for sin evne til at formidle det vanskelige EU-stof.

»Ole har haft den tilgang, at alt hvad han skrev, skulle kunne læses af hans egen mor på 92. Så han skriver nyheder, som kan forstås af mange,« siger Filip Schwartz Kirkegaard.

Folkeoplyser

Poul Smidt, EU-journalist og tidligere kollega med Ole fra hans tid på DR, er ikke uenig i karakteristikken:

»Han er et nysgerrigt menneske. Nysgerrig på problemstillingerne og pædagogisk i sin tilgang til formidlingen af dem. Han er en folkeoplyser i ordets bedste forstand og kan give nye facetter til debatten og kritikken af EU. Og man må sige, at han påtager sig opgaven med NOTAT på et tidspunkt, hvor man ikke behøver være EU-skeptiker for at se, at det ikke går.«

Med ryggsækken fuld af forunderlige erfaringer og med ambitioner om, at NOTAT skal bidrage til at skabe en bedre, mere visionær

og mere oplysende EU-debat, hvad er det så vi kan forvente fra redaktøren selv?

»Jeg er ikke sikker på at jeg skal gøre så meget anderledes. Men vi råder over en meget heldig kombination af oplysningsforbund, magasin og hjemmeside. Det er en meget stærk trekant,« siger Ole Aabenhus om sin nye stilling.

Åbent hus?

»LOL: Tage Bagmand og Ole Aabenhus er helt klart de mest made up radiopseudonymer nogensinde, Kanonkongen go home!« forlyder det i en let kryptisk kommentar, som NOTAT har fundet ved at google "Ole Aabenhus" og vælge side 27, opslag 3.

Men den er god nok. Det er hans rigtige navn.

Rasmus Nørlem Sørensen

Hvad er penge?

Debatmøde med Ole Bjerg

Torsdag den 1. marts, kl. 17-18.30
Kulturstaldene, Forsamlingshuset,
Halmtorvet 13 C, København V

Krisen hærger i Europa. Hvorfor er Euroen i krise? Hvad betyder det, at bankerne har overtaget pengeproduktionen fra nationalstaterne? Og hvad er penge egentlig? Er det en fordel med store valutaer som euroen? Eller skulle vi tænke i helt lokale valutaer? Ole Bjerg er pengesociolog og lektor ved CBS.

Pris: 50 kr. inkl. kaffe, studerende 20 kr.

TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66